

Sklonidba prezimena u medijskom diskursu

Naletilić, Sandra

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:182713>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Preddiplomski studij Engleskog jezika i književnost i Hrvatskog jezika i
književnosti

Sandra Naletilić

Sklonidba prezimena u novinskom diskursu

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2021.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Preddiplomski studij Engleskog jezika i književnost i hrvatskog jezika i
književnosti

Sandra Naletilić

Sklonidba prezimena u novinskom diskursu

Završni rad

Područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2021.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 27. kolovoza 2021.

Jasmina Nautilić, 0122230030

ime i prezime studenta, JMBAG

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Publicistički stil	2
3. Onomastika.....	4
3.1 Antroponimija.....	4
4. Sklonidba prezimena	7
4.1 Sklonidba prezimena ženskih osoba.....	8
4.1.1 Prezimena ženskih osoba na <i>-a</i>	8
4.1.2 Razlikovanje prezimena ženskih osoba i ženskih prezimena sa sufiksima <i>-ica, -ova/-eva, -ka</i>	12
4.1.3 Prezimena tipa <i>Blaće</i> i <i>Paraminski</i>	15
4.2 Sklonidba muških prezimena.....	18
4.2.1 Umetanje glasa <i>j</i> u sklonidbi prezimena muških osoba	18
4.2.2 Prezimena na <i>-a, -e, -o</i>	20
4.2.3 Prezimena na <i>-ski</i>	23
5. Zaključak	26
6. Literatura.....	27

SAŽETAK

Cilj je ovoga završnog rada istražiti sklanjaju li se prezimena u novinskom diskursu u skladu s normom standardnoga hrvatskog jezika. Na primjerima iz *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista*, *24 sata*, *Slobodne Dalmacije*, *Glorie* te portala *net.hr* i *tportal*. Istraživana su prezimena ženskih osoba koja završavaju na *-a*, *-ica*, *-ova/-eva*, *-ka* i prezimena poput *Blaće* i *Paraminski* te muška prezimena kod kojih se u sklonidbi umeće glas *j*, prezimena koja završavaju na *-a*, *-e*, *-o* i *-ski*.

Ključne riječi: prezime, novinski diskurs, publicistički stil, hrvatski standardni jezik

1. Uvod

Tema je ovog završnog rada sklonidba prezimena u novinskom diskursu. Naime, kako publicistički stil sve više preuzima glavnu riječ jer su mediji prisutni i na televizijama i na mobitelima, tako se budi zanimanje za analiziranjem sadržaja koje novinski diskurs nudi. U ovom završnom radu sve je usmjereno na proučavanje prezimena u novinskom diskursu. Radom se istražuje kako se u novinskom diskursu sklanjaju prezimena čiji oblici ponekad znaju dovoditi novinare u nedoumice. Nakon uvoda slijedi poglavlje o publicističkom stilu i njegovoj funkciji. Slijedi poglavlje o onomastici koja se može podijeliti na antroponimiju i toponimiju. Izloženi su i problemi s kojima se novinari susreću pri sklanjanju prezimena. Prezimena koja će biti proučavana u završnom su radu podijeljena na prezimena ženskih osoba i muška prezimena. Prvo su se proučavala prezimena ženskih osoba koja završavaju na *-a*, zatim se obrazlaže razlika između ženskih prezimena i prezimena ženskih osoba sa sufiksima *-ica*, *-ova/-eva*, *-ka*. Nadalje je pisano o prezimenima kao što su *Blaće* i *Paraminski*. Kada je riječ o muškim prezimenima, prvo su se istražila prezimena kod kojih se u sklonidbi umeće glas *j*, zatim prezimena koja završavaju na *-a*, *-e* i *-o* te prezimena na *-ski*.

Problemu sklonidbe prezimena teorijski se pristupilo na temelju *Hrvatske gramatike* Babića i dr., *Gramatike hrvatskoga jezika* Silića i Pranjkovića, *Glasova i oblika hrvatskoga književnoga jezika* Babića i dr., *Hrvatskog pravopisa* Jozića i dr., *Pravopisa hrvatskoga jezika* Anića i Silića, *Hrvatskog pravopisa* Babića, Finke i Moguša te drugih znanstvenih članaka. Istraživanje je provedeno tako što se istražila uporaba prezimena u različitim novinama i na različitim portalima.

Cilj istraživanja bio je utvrditi koji se oblici prezimena učestalije pojavljuju u novinskom diskursu. Glavna je pretpostavka ovog istraživanja da su u novinskom diskursu učestaliji oblici prezimena koji su u skladu s normom standardnoga hrvatskog jezika.

2. Publicistički stil

Hrvatski standardni jezik normiran je jezik i svaka norma pokazuje koliko je raznolik i slojevit sam jezik. Svaka norma objašnjava i otkriva jednu karakteristiku jezika. U hrvatskom jeziku postoji pet funkcionalnih stilova. Razmatranja i proučavanje funkcionalnih stilova u hrvatskome jeziku potaknuo je profesor Josip Silić koji je objavio niz poticajnih članaka u časopisu *Kolo* 1996. i 1997. godine (Mihaljević 2002: 325). Funkcionalni su stilovi književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni i znanstveni. Tu nam podjelu donosi i Silić u svojoj knjizi *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika* iz 2006. godine. Svaki stil ima svoja obilježja i prepoznatljivosti. Stoga je stilove prema određenim obilježjima moguće razgraničiti i razlikovati. Milica Mihaljević u svom radu *Funkcionalni stilovi hrvatskog (standardnog) jezika* iz 2002. godine daje konkretne odrednice prema kojima se funkcionalni stilova hrvatskoga standardnog jezika međusobno razlikuju: „Tako možemo reći da je književnoumjetnički funkcionalni stil na leksičkoj razini obilježen poetizmima, razgovorni stil standardnog jezika kolokvijalizmima, a razgovorni stil koji ne pripada standardu žargonizmima, publicistički je funkcionalni stil obilježen žurnalizmima, administrativni stil obilježen je administrativizmima, a znanstveni znanstvenim nazivima (terminima)” (Mihaljević 2002: 328). Baš do tih karakteristika stilova došlo se proučavanjem svakog pojedinačno.

Može se reći da funkcionalni stilovi očituju slojevitost, ali i raznolikost hrvatskoga jezika. Hrvatski jezik očito biva prilagođen situacijama u kojima se upotrebljava. Čovjek upotrebljava drukčiji dio jezika kada piše knjigu, poslovni dopis, novinski članak, znanstveni rad... Između tih pet stilova najsloženiji je i ujedno najzahtjevniji publicistički stil o kojemu je i riječ u ovome radu. Publicistički stil je javne komunikacije, on je i najprošireniji. To je moguće zaključiti jer su mediji danas glavni prenositelji vijesti, izvori informacija. Također, često nastoje nametnuti neku svoju sliku, ideologiju, način života. Ponekad su i izvor krivih informacija. Možda ponekad više donose loše vijesti nego što ih čovjek može prihvatiti. Kakogod, mediji svoje poruke, vijesti i informacije prenose koristeći se publicističkim stilom. Kao što je i navedeno, žurnalizmi su riječi po kojima publicistički stil prepoznatljiv, ali ne smije se zaboraviti da publicistički stil čine i stilske figure poput metonimije, metafore, eufemizma, ironije... Bratoljub Klaić u *Novom rječniku stranih riječi* definira žurnalizme kao *lak novinarski stil* (2012: 1142). *Lak novinarski stil* možda je razlog zašto je publicistički stil jedan od najsloženijih. Mediji bi trebali upotrebljavati jezik razumljiv svima jer su svakodnevno prisutni u ljudskim životima. Oni bi trebali biti uzor pravilne uporabe hrvatskoga jezika. Međutim, često se može vidjeti kako se pravopisne i gramatičke greške

potkradu i medijima. Tada dolazi do problema zato što mediji imaju moć pomoći građanima Republike Hrvatske u pravilnoj uporabi materinskog jezika, ali im isto mogu i odmoći ako rabe riječi ili izraze koje nisu provjerili jesu li u skladu s normom hrvatskoga standardnog jezika. Stoga Gojević (2009: 23) u svome radu *Publicistički stil* piše: „Novinar, izvjestitelj na televiziji ili neka druga osoba koja se nađe u takvom jednom fokusu nalazi se pod određenim društvenim opterećenjima jer se njegov iskaz usmjerava prema širokoj masi gledateljstva ili slušateljstva.” To je, dakako, još jedan razlog zašto je uporaba publicističkog stila zahtjevna i izazovna.

Kako novinarstvo ima mnogo grana i kako i sam sadržaj novinskih članaka može biti drukčiji, ovisno o tome koja se tema obrađuje i tko je publika kojoj se novinar obraća, tako se i funkcija novinarstva može razlikovati. Prema Siliću novinarstvo ima informativnu, propagandnu, popularizatorsku, agitativnu, pedagošku i zabavnu funkciju (Silić 1997: 496). Dakle, funkcija novinarstva ovisi o publici kojoj je poruka upućena. Odnosno, može se zaključiti da publicistički stil ima referencijalnu funkciju, ali i konativnu: referencijalnu jer prenosi i objavljuje informacije, a konativnu jer je usmjeren na primatelje. Kako bi se što bolje prenijela poruka, u novinarstvu su ključna pitanja koja su stupovi cjelokupnog članka: *Što se dogodilo?*, *Tko je u tome sudjelovao?*, *Gdje se to dogodilo?*, *Kad se to dogodilo?*, *Zašto se dogodilo?* (Gojević 2009: 24). Tih pet pitanja ključna su za dobar novinski članak. Ako je riječ o više novinskih članaka različitih novinskih kuća, može se primijetiti kako je okosnica priče uvijek slična, dapače i ista. Međutim, ponekad se dogodi da neke novinarske kuće drukčije sklanjaju određene riječi, nemaju dobar poredak riječi u rečenici i čine veće ili manje pravopisne i gramatičke greške. Kako je u ovom radu riječ o prezimenima u novinskom diskursu, istraživanje će biti usmjereno na prezimena čija je upotreba u određenom obliku novinarima upitna ili su nesigurni oko toga koji je oblik prezimena točan.

3. Onomastika

Prije razrade same teme rada potrebno je reći nešto i o onomastici kao jednoj od grana lingvistike. Onomastika je znanost o imenima, a dijeli se na antroponimiju i toponimiju. Klaić u *Novom rječniku stranih riječi* donosi zanimljivo objašnjenje same riječi *onomastika*. Prema Klaiću riječ *onomastika* dolazi iz grčkog jezika i znači *koji pripada imenu* (Klaić 2012: 749). Značenje te grčke riječi iskorišteno je kako bi se njome imenovala ova grana lingvistike. Onomastika je poprilično mlada znanost, stoga ponekad dolazi do nejasnog definiranja različitih dijelova te znanosti. Odnosno, teško je imenovati sva obilježja i karakteristike te znanosti jer se ona još istražuje i pokušava ju se definirati na svim razinama na kojima je to moguće. To potvrđuje i Siniša Vuković koji kaže sljedeće: „Budući da je onomastika kao znanost još uvijek relativno mlada, s nedovoljno razrađenom metodologijom istraživanja i analize, nužno je utvrditi armaturu za njezinu nadgradnju” (Vuković 2007: 141). Zapravo je detaljno definiranje onomastike kao znanosti od presudne važnosti kako bi se lakše raspolagalo ne samo postojećim, već i novim saznanjima i otkrićima na području same onomastike. Ono što je bitno definirati u onomastici jest ortografija. Naime, ortografski se problemi u onomastici odražavaju u pisanju velikog i malog slova, sastavljenog i rastavljenog pisanja te u fonologiji određenih riječi (Vuković 2007: 146). Više o tome u nastavku rada.

3.1 Antroponimija

Antroponimija obuhvaća proučavanje imena ljudi, prezimena, nadimaka, a toponimija pretpostavlja proučavanje imena mjesta. Kako je u radu riječ o prezimenima, pozornost se posvećuje antroponimiji.

Kada se govori o velikom i malom slovu, u *Hrvatskom pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz 2013. godine navodi se da se velikim početnim slovima pišu sva jednorječna osobna imena, prezimena i nadimci (Jozić i dr., 2013: 23). Slično se može pronaći i u *Pravopisu hrvatskoga jezika* Vladimira Anića i Josipa Silića iz 2001. godine. Anić i Silić detaljno navode što sve smatraju vlastitim imenima. Neke od kategorija koje su tu smjestili su imena ljudi, božanstava i mitoloških bića, imena apstraktnih pojmova kao simbola, imena naroda, etnografskih skupina, imena blagdana i praznika, naslova knjiga, časopisa, novina itd. (Anić i Silić 2000: 92). Slična se

podjela može pronaći i u *Hrvatskom pravopisu* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša iz 2000. godine. Problem pisanja velikog i malog slova koje je Vuković naveo kao jedan od problema ortografije uglavnom nije prisutan kod antroponima. Taj se problem više odnosi na toponime koji se sastoje od više dijelova, naprimjer imena mjesta kao što je *Sv. Petar u Šumi*. Takva imena mjesta često zbunjuju govornike hrvatskoga standardnog jezika.

Rada je riječ o sastavljenom i rastavljenom pisanjau, govornike hrvatskoga standardnog jezika može zbunjivati piše li se spojnica kod prezimena koja se sastoje od dvaju dijelova. Glušac u svome radu iz *Dvostruka prezimena – sa spojnicom i/ili bez nje?* donosi podatak kako su se prezimena kod Hrvata pojavila u 12. stoljeću, a to je i jedan od glavnih pokazatelja razvijenog društva u Hrvata. Naime, prezimena su dobivale osobe visokog staleža, kao što su u to vrijeme bili građani i plemići (Glušac 2015: 25). Sama pojava dvostrukih prezimena mogu se vezati uz spojena kućanstva, a također se pretpostavlja da je drugi dio prezimena predstavljalo nadimak dodijeljen određenoj obitelji. Osim toga, s razvojem društva pojavljuje se potreba da se svakom imenu doda i prezime. Nadalje, Glušac piše da „starija pravopisna rješenja na primjeru prezimena *Kačić-Miošić* propisuju pisanje dvostrukih prezimena sa spojnicom, dok se dvostruka prezimena ženskih osoba ne oprimjeruju” (Glušac 2015: 26). Tako se u Brozovu pravopisu kao dvostruko prezime navodi *Kačić-Miošić* te je to prezime smješteno u kategoriju polusloženica zbog čega je i preporučeno pisati spojnicu između ta dva prezimena (Broz 1892: 44-45). U tom se slučaju svrstavanjem dvostrukih prezimena u polusloženicu može zaključiti kako se prvo prezime neće mijenjati. U tom će se slučaju sklanjati drugi dio prezimena, npr. *Kačić-Miošića*. S druge strane Glušac navodi sljedeće: „Hrvatski pravopis Franje Cipre i Adolfa Bratoljuba Klaića (1944: 48–49) za dvostruka prezimena muških osoba propisuje pisanje bez spojnice ako se obje sastavnice prezimena sklanjaju (npr. *Kačića Miošića*), a sa spojnicom ako se prva sastavnica ne sklanja (npr. *Ivana Kačić-Dimitrija*); za dvostruka prezimena ženskih osoba propisano je pisanje sa spojnicom (npr. *Ivane Brlić-Mažuranić*). Slične dvostrukosti (i nelogičnosti) pravopisnih određenja nalazimo i u *Pravopisu hrvatskosrpskoga književnog jezika* (1960: 75) Matice hrvatske i Matice srpske” (Glušac 2015: 27). Nadalje, *Hrvatski pravopis* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje propisuje pisanje spojnice kada se kod dvije sastavnice samo zadnja sklanja. Što se tiče konkretno prezimena, Institutov pravopis poučava da se sa spojnicom pišu imena i prezimena koja su službeno zapisana sa spojnicom (Jozić i dr. 2013: 106). u Pravopisu se navodi sljedeće: „Pravopis ne propisuje kanonski oblik zapisa osobnoga imena. Pisanje *Ana-Marija*, *Anamarija*, ili *Ana Marija*, *Horvat-Petrić* ili *Hovat Petrić* ovisi o obliku koji se upotrebljava u službenoj komunikaciji.” (Jozić i dr. 2013: 106). Kada se promatra sadržaj *Pravopisa hrvatskoga jezika*

Vladimira Anića i Josipa Silića, ondje se navodi da se crticom „mogu povezivati dva prezimena iste osobe: *Andrija Kačić-Miošić, Ivana Brlić-Mažuranić* itd.” (Anić i Silić 2001: 80). Autori pak ne daju dodatna pojašnjenja zašto bi to trebalo biti tako, dok s druge strane, kao što je navedeno, Jozić i dr. kažu da sve ovisi o službenoj komunikaciji. Nasuprot tome, Stjepan Babić, Božidar Finka i Milan Moguš savjetuju potpuno različito. Oni navode kako se dvostruka imena i prezimena muških osoba pišu kao zasebne riječi. Tako će se prema Babiću, Finki i Mogušu *Ivan Kukuljević Sakcinski* pisati bez spojnice i u sklonidbi će to biti *Ivana Kukuljevića Sakcinskoga* (Babić, Finka, Moguš 2000: 72). Međutim, ženska će se prezimena prema Babiću, Finki i Mogušu pisati sa spojnicom jer su ta „dvostruka prezimena ženskih osoba nastala združivanjem očeva i muževa prezimena i obratno” (Babić, Finka i Moguš 2000: 72). Tu se, dakle, prvi dio prezimena neće sklanjati upravo zbog spojnice. Može se vidjeti različitost propisa triju pravopisa. Institutov donosi objašnjenje zašto bi se dvostruka prezimena trebala pisati sa spojnicom, Anić i Silić samo navode da se trebaju pisati sa spojnicom, a Babić, Finka i Moguš kažu da se muška dvostruka prezimena trebaju pisati bez spojnice, a ženska dvostruka prezimena sa spojnicom.

Treći problem koji Vuković navodi u radu *Onomastička terminologija* odnosi se na fonetsku razinu. To upućuje na neke nedoumice: „Kako pisati, na primjer, ove višedijelne toponime: *Podstražlsća* ili *Podražlsća, Zirije* ili *Zvirije, Osridke, Osrilke* ili *Osrftke*... Pravila koja se kristaliziraju na granicama morfema zbog akustičkih i artikulacijskih svojstava fonema ovdje nisu od presudne važnosti, jer - poradi dijalektalnih vrijednosti - u prvi plan nerijetko dolazi idiolekt, a ne idiom.” (Vuković 2007: 147)

4. Sklonidba prezimena

Ime i prezime čine imensku formulu koja tvori identitet nekog čovjeka u društvu. Imenska formula obilježava čovjeka i ukazuje na postojanje, djelovanje i prisutnost osobe u društvu. Biti imenovan i zadobiti ime znači biti prihvaćen i primijećen kao jedinstvena osoba koja svojom postojanošću može obogatiti svijet. Kako je navedeno, imena su bila uobičajena pojava od davnina, ali prezimena su se tek počela pojavljivati razvitkom društva i ona su najčešće naglašavala nečiji stalež i poziciju u društvu. To potvrđuje i Branko Kuna kada kaže da su se ljudi „još od najstarijih jezičnih stanja identificirali osobnim imenima, a prezime kao nepromjenjivi i nasljedni član imenske formule javlja se na višem stupnju razvoja društvenog uređenja i u složenijim prilikama” (Kuna 2014: 72).

Kako su se pojavila prezimena, tako su se jezikoslovci našli pred novim izazovima, a to je kako sklanjati određena prezimena koja odudaraju od uobičajene formule hrvatskih prezimena. Poznato je kako većina hrvatskih prezimena završava na sufiks *-ić*. Međutim, spletom okolnosti u Hrvatskoj ima i sve više prezimena stranoga podrijetla. Tako se dolazi do pitanja sklanjanja takvih prezimena u hrvatskome jeziku. Ako jezikoslovci i donesu određene norme koje predstavljaju standard hrvatskoga jezika, ponekad dolazi do zanemarivanja tih normi. Takvo se zanemarivanje prvenstveno može istraživati u publicističkom stilu. Kako je pisano u prijašnjim odlomcima, publicistički stil najzahtjevniji je i najutjecajni stil. To je sveprisutan stil koji je kadar promijeniti društvo iz korijena. Odnosno, oni koji se njime služe, u ovom slučaju novinari, imaju mogućnost utjecati na društvo i više nego što su toga svjesni. Novinari nastoje prenijeti vijesti što prije, što točnije i što objektivnije. Međutim, pri prenošenju određenih vijesti u člancima se mogu pronaći pravopisne i gramatičke greške. Kako je u ovom radu riječ o prezimenima, to će i biti predmet istraživanja. Dakle, u ovom će se završnom radu nastojati prikupiti što više prezimena čija je sklonidba u novinskom diskursu upitna. Drugim riječima, prezimena kod kojih govornici hrvatskoga jezika teže prihvaćaju oblik koji propisuje norma standardnog hrvatskog jezika. Nastojat će se prikupiti primjeri u kojima će se moći vidjeti kako su sklanjana odabrana prezimena u novinama i na portalima. Promatrana je učestalost uporabe određenog oblika prezimena u novinama. Promatrane su novine *Jutarnji list*, *Večernji list*, *24 sata*, *net.hr*, *Gloria*, *Story*, *Gol.hr*, *Sportske novosti*, *Dnevno.hr*, *Aljazeera Balkans*, *Slobodna Dalmacija* i *tportal*. U nekim novinama nije bilo moguće pronaći prezime određene osobe, što je ovisilo o tome je li osoba čije se ime i prezime pretražuje političar, sportaš, pjevač, jezikoslovac... Glavna je pretpostavka ovog istraživanja da se prezimena u novinama učestalije pojavljuju u skladu s normom standardnoga

hrvatskog jezika. Istraživanje će se temeljiti na normativnim zapisima o sklonidbi prezimena u sljedećoj literaturi: *Hrvatski pravopis* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, *Hrvatski pravopis* Babića, Finke i Moguša, *Pravopis hrvatskoga jezika* Anića i Silića, *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika* Babića i dr., *Hrvatska gramatika* Barić i dr., *Gramatika hrvatskoga jezika* Silića i Pranjkovića te ostali znanstveni članci i jezični savjetnici. Treba napomenuti kako u nekim slučajevima dolazi do različitih mišljenja nekih gramatičara, a sve će to biti spomenuto prilikom analiziranja rečenica i novinskih naslova.

4.1 Sklonidba prezimena ženskih osoba

4.1.1 Prezimena ženskih osoba na *-a*

U ovom dijelu završnog rada bit će riječ o sklonidbi prezimena ženskih osoba u novinskom diskursu. Prvo će riječ biti o prezimenima ženskih osoba na *-a*. Za ovu grupu odabrana su prezimena *Rukavina*, *Rozga*, *Kondža* i *Šola*. Prije nego što u ovom dijelu rada bude predstavljeno provedeno istraživanje, reći će se nešto o tome što jezikoslovci kažu o sklanjanju prezimena ženskih osoba na *-a*. Prije samog navođenja mišljenja jezikoslovaca treba spomenuti da između muških i ženskih imenskih formula postoji jedna važna razlika, a ta je da se u muškoj imenskoj formuli oba dijela, odnosno i ime i prezime, sklanjaju, dok se u ženskoj imenskoj formuli sklanja samo jedan dio, i to ime. Međutim, postoje i iznimke: „u ženskoj je u pravilu sklonjivo samo osobno ime osim ako prezime završava na *-a*” (Kuna 2014: 73). Dakle, Kuna kaže da se u ženskoj imenskoj formuli prezime može sklanjati ako završava na *-a*. Isto to nalaže i *Hrvatska gramatika* Eugenije Barić i dr.: „Ako se prezime inače ne sklanja po vrsti *e*, onda se može sklanjati i uz ime, npr. *Bele Krleža* i *Bele Krleže*, *Beli Krleža* i *Beli Krleži*” (Barić i dr. 1997: 103). Silić i Pranjković u *Gramatici hrvatskoga jezika* također navode kako *-e* deklinaciji pripadaju sve imenice, ali i osobna imena koja završavaju na *-a* (Silić i Pranjković 2005: 108). Stjepan Babić u svom članku *Sklanjanje ženskih prezimena na -a* navodi kako se nesklanjanje prezimena ne treba širiti na ona prezimena koji završavaju na *-a*: „Kad se jedna ženska prezimena opravdano ne sklanjaju, onda se to širi na sva, i ona koja se mogu sklanjati, kao što su ona na *-a*, a to proširenje nije dobro” (Babić 2004: 67). Dakle, prema normi standardnoga hrvatskog jezika prezimena koja završavaju na *-a* poput *Rukavina*, *Rozga*, *Kondža* i *Šola* trebaju se sklanjati zajedno s imenom. Ono što zna biti također upitno jest to treba li se u prezimenu *Rozga* pri sklanjanju po padežima *g* sibilizirati. Babić i dr. u svojoj gramatici navode kako prezimena i nadimci na *-ga* i *-go* domaćega i tuđega

podrijetla nemaju alomorfne osnove (Babić i dr. 2007: 385). To se može pronaći i u *Gramatici hrvatskoga jezika* Silića i Pranjkovića koji kažu da postoje određene imenice koje *ne trpe* sibilizaciju. Tim imenicama pripadaju osobna imena i prezimena među kojima je i prezime *Varga* koje se sklanja isto kao i prezime *Rozga* (Silić i Pranjković 2005: 109). Dakle, bez dvojbe može se reći da se u prezimenima ne provodi sibilizacija.

Slijedi analiza sklonidbe prezimena koja završavaju na *-a* u novinskom diskursu. Kao što je ranije navedeno, odabrana su četiri prezimena: *Rukavina*, *Rozga*, *Kondža* i *Šola*. U tablici se može vidjeti kako su u određenim novinama sklanjaju ta četiri prezimena. Primjeri koji će se analizirati naslovi su novinskih članaka ili rečenice iz novinskih članaka, stoga pojedini primjeri neće imati na kraju interpunkcijske znakove.

Tablica 1. *Prezime Rukavina u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Rukavina</i>
Gloria	DOBROTVORNI KONCERT POVODOM ROĐENDANA ANE RUKAVINE ¹
Večernji list	Središnji trg u Trnskom dobit će ime po našoj Ani Rukavini ²
Jutarnji list	Iskoristili Anu Rukavinu i uzeli milijun kuna ³
24 sata	Godišnjica smrti Ane Rukavine : Broj donatora neprestano raste ⁴

U *Tablici 1.* možemo vidjeti kako se prezime *Rukavina* upotrebljava u novinskom diskursu. U svim četirima novinama može se vidjeti kako se prezime *Rukavina* sklanja prema *-e* deklinaciji zajedno s osobnim imenom što je u skladu s normom standardnoga hrvatskoga jezika.

Tablica 2. *Prezime Rozga u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Rozga</i>
Slobodna Dalmacija	Sve ljubavi Jelene Rozge : Splitska pjevačica bila je u vezi s Giulianom, šušvalo se da ljubi Tarika Filipovića i Ivana Huljića, a

¹ <https://www.gloria.hr/gl/arhiva/dobrotvorni-koncert-povodom-rodendana-ane-rukavine-5101073> Pristupljeno 9. 8. 2021.

² <https://www.vecernji.hr/zagreb/sredisnji-trg-u-trnskom-dobit-ce-ime-po-nasoj-ani-rukavini-1118269> Pristupljeno 9. 8. 2021.

³ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/iskoristili-anu-rukavinu-i-uzeli-milijun-kuna-2868653> Pristupljeno 9. 8. 2021.

⁴ <https://www.24sata.hr/video/godisnjica-smrti-ane-rukavine-broj-donatora-neprestano-raste-549932> Pristupljeno 9. 8. 2021.

	zadarski menadžer s kojim su je povezivali osuđen je zbog pronevjere novca ⁵
Story	Prepiska Nine Badrić i Jelene Rozge zamalo dovela do svađe ⁶
24 sata	Rozgi dijagnosticirali srčani poremećaj: 'Nisam bila dobro, mislila sam da ću se srušiti...' ⁷
Gloria	FANOVI GANULI JELENU ROZGU S PORUKAMA LJUBAVI: 'HVALA TI ŠTO SI ME NAUČILA DA NEMOGUĆE NE POSTOJI'. ⁸

U *Tablici 2.* riječ je o prezimenu *Rozga*. Osim što se može vidjeti kako je u svim četirima novinama prezime *Rozga* sklanjano prema normi standardnoga hrvatskog jezika, može se uočiti i to kako se *g* nije sibiliziralo. Time se potvrđuje iznimka o kojoj govore Silić i Pranjkić, ali i Babić i dr. da se prezimena koja završavaju na *-ga* i *-go* ne sibiliziraju.

Tablica 3. *Prezime Kondža u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Kondža</i>
Jutarnji list	Posjetitelje očekuje nastup splitske pjevačice Zorice Kondže , a za sve one koji nisu cijepljeni organizatori su osigurali besplatno brzo testiranje na koronavirus ispred Gradine ⁹
24 sata	Koncert Zorice Kondže samo je jedan u nizu u sklopu projekta Solinskog kulturnog ljeta, gdje će se održavati po jedan koncert tjedna ¹⁰

⁵ <https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/showbiz/sve-ljubavi-jelene-rozge-splitska-pjevacica-bila-je-u-vezi-s-giulianom-suskalo-se-da-ljubi-tarika-filipovica-i-ivana-huljica-a-zadarski-menadzer-s-kojim-su-je-povezivali-osuden-je-zbog-pronevjere-novca-1101562> Pristupljeno 9. 8. 2021.

⁶ <https://story.hr/Celebrity/a150296/Prepiska-Nine-Badric-i-Jelene-Rozge-zamalo-dovela-do-svadje.html> Pristupljeno 9. 8. 2021.

⁷ <https://www.24sata.hr/show/rozgi-dijagnosticirali-srcani-poremecaj-nisam-bila-dobro-mislila-sam-da-cu-se-srusiti-758106> Pristupljeno 9. 8. 2021.

⁸ <https://www.gloria.hr/gl/fokus/zvezdane-staze/fanovi-ganuli-jelenu-rozgu-s-porukama-ljubavi-hvala-ti-sto-si-me-naucila-da-nemoguće-ne-postoji-10460392> Pristupljeno 9. 8. 2021.

⁹ <https://www.jutarnji.hr/scena/domace-zvijezde/zbog-pandemije-sam-mjesecima-bila-bez-place-korona-je-i-mene-pokosila-ali-nisam-se-prepala-ljute-me-antivakseri-15091454> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹⁰ <https://www.24sata.hr/show/glazbena-diva-stize-u-solin-u-subotu-na-gradini-nastupit-ce-neponovljiva-zorica-kondza-776430> Pristupljeno 9. 8. 2021.

Slobodna Dalmacija	Uoči koncerta na Gradini razgovarali smo sa Zoricom Kondžom : 'Zbog pandemije sam mjesecima bila bez plaće. Korona je i mene pokosila, ali nisam se prepala...' ¹¹
Večernji list	Zoricu Kondžu veže dugogodišnje prijateljstvo s pokojnim Oliverom i na pozornici i izvan pozornice, a nakon njegove smrti ispričala je i kako je izgledao njihov prvi susret kada ju je Oliver čuo na jednom festivalu. ¹²

Kod prezimena *Kondža* koje je prikazano u *Tablici 3.* može se primjetiti kako se također sklanja i ime i prezime kao i kod prezimena *Rukavina* i *Rozga*.

Tablica 4. *Prezime Šola u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Šola</i>
Gloria	GLAZBENA UZDANICA ANTONIJE ŠOLE! PJEVAČ SE SAM ŠIŠA I BRIJE, A MODNE SAVJETE PRIMA OD INFLUENCERICA ¹³
Večernji list	Uz Šolu zapjevao saborski zastupnik i najavio mogući odlazak na Doru s njom ¹⁴
24 sata	Antoniji Šoli 'uskočio u pomoć' na promociji zastupnik Aleksić ¹⁵
Večernji list	Ludi provod Antonije Šole na jahti ¹⁶

Posljednja tablica koja prikazuje prezime koje završava na *-a* jest *Tablica 4.* u kojoj je promatrana učestalost oblika prezimena *Šola* u novinama. Može se vidjeti kako se prezime *Šola* u odabranim novinama sklanjalo, tj. nije zadržalo nominativni oblik.

Zaključno se može zaključiti kako prezimena koja završavaju na *-a* u odabranim novinama novinskom diskursu ne ostaju u nominativnom obliku, već se sklanjaju u skladu s normom standardnoga hrvatskoga jezika.

¹¹ <https://slobodnadalmacija.hr/tag/zorica-kondza> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹² <https://www.vecernji.hr/showbiz/oliverovi-prijatelji-sjecaju-se-kako-se-ljutio-kad-je-gubio-dok-je-kartao-i-koliko-je-volio-glazbu-1511513> - www.vecernji.hr Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹³ <https://www.gloria.hr/gl/fokus/zvezdane-staze/glazbena-uzdanica-antonije-sole-pjevac-se-sam-sisa-i-brije-a-modne-savjete-prima-od-influencerica-10433533> Pristupljeno 9. 8.2021.

¹⁴ <https://www.vecernji.hr/showbiz/uz-solu-zapjevao-saborski-zastupnik-i-njavio-moguci-odlazak-na-doru-s-njom-1288607> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹⁵ <https://www.24sata.hr/show/antoniji-soli-uskocio-u-pomoc-na-promociji-zastupnik-aleksic-604449> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹⁶ <https://www.vecernji.hr/showbiz/ludi-provod-na-jahti-1263377> Pristupljeno 9. 8. 2021.

4.1.2 Razlikovanje prezimena ženskih osoba i ženskih prezimena sa sufiksima *-ica, -ova/-eva, -ka*

Kako u samim počecima pojave prezimena žene nisu imale prezime, već im se uz ime dodjeljivao nadimak, odnosno pridjevak koji je upućivao na muškog člana obitelji kao što je otac, brat ili suprug, došlo je do razlikovanja prezimena ženskih osoba i ženskih prezimena. Drugim riječima iz pridjevka koji je dodan imenu žene moglo se iščitati je li ta ženska osoba udana ili ne. O tome piše i Frančić u svom radu *Ženska prezimena i(li) prezimena ženskih osoba* (2008) gdje navodi kako se prije moglo znati je li žena udana ili ne. Frančić kaže da je postojala prepoznatljiva formula. Ako je drugi dio imenske formule kod žene bio tvoren od muževa prezimena i sufiksa *-ka*, tada je žena udana. Nasuprot tome, ako je drugi dio imenske formule kod žene bio tvoren od očeva prezimena i sufiksa *-ova/-eva*, znači da je žena bila neudana (Frančić 2008: 380). I Kuna navodi da je „gramatičkim sredstvima isticana ovisnost o muškarcima: *Mila Gojsalića, Dora Krupićeva, Katarina Zrinska*” (Kuna 2014: 75). Međutim, danas se takva razlikovna uloga sufiksa *-ka, -ova/-eva* izgubila. Iako su Maretić i Hraste preporučivali očuvanje tvorbe prezimena ženskih osoba i ženskih prezimena jer su smatrali kako će nesklanjanje prezimena hrvatski jezik preuzeti od stranih, ipak se odustalo od takva načina tvorbe ženskih prezimena: „Maretićeva i Hrastina preporuka u službenoj je uporabi danas prevladana i anakrona jer se smatra neprimjerenim spekulirati o bračnom stanju žene, odnosno zbog sklonidbe prezimenu udanih ženskih osoba dodavati sufiks *-ka* te je prošireno da se uz osobno ime žensko prezime ne sklanja” (Kuna 2014: 77). Prezimena ženskih osoba i ženska prezimena izjednačila su se s muškim prezimenima, a može se reći da je to i očekivano s obzirom na to da su se žene sve više borile za ravnopravnost. Danas su ženska prezimena sa sufiksom *-ka* kao što su *Perićka, Tomićka, Đukićka* stilski obilježena. Odnosno, u takvim oblicima prezimena nema posebna poštovanja, ali to ne mora značiti da je u tome nepoštovanje, ali ono može biti prisutno (Frančić 581). U tu skupinu pripadaju i ženska prezimena koja završavaju na *-ica*. Također, Babić kaže da se prezimena koja završavaju na sufiks *-ova/-eva* kao što su *Perićeva, Tomićeva, Đukićeva* danas rijetko ili uopće ne pojavljuju (Babić, 2004: 67). Kako su ženska prezimena koja završavaju na *-ova/-eva* posvojni pridjevi, jer se sufiksima *-ov, -ev, -in* i *-lje* izriče pripadanje pojedincu (Barić i dr. 362), ona se sklanjaju kao pridjevi. S druge će se strane prezimena koja završavaju na *-ka* sklanjati prema *-e* sklonidbi, kako je i ranije navedeno kada se govorilo o prezimenima koja završavaju na *-a*.

U tablicama koje slijede mogu se vidjeti rezultati istraživanja koje je provedeno kako bi se vidjelo koji se oblik prezimena *Kosor, Pusić, Badrić* i *Opačić* učestalije upotrebljava u novinskom diskursu.

Tablica 5. *Prezime Kosor u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Kosor</i>
tportal	Što Kosorica želi poručiti brošem s vilom? ¹⁷
Slobodna Dalmacija	Kosorica se uplašila Karamarka i ne ide u Frankfurt ¹⁸
Jutarnji list	Kosorica i njezina svita ugrozili zdravlje djece na onkologiji ¹⁹
Balkans Aljazeera	Kosorova službeno predala vlast Milanoviću. ²⁰

U *Tablici 5.* može se vidjeti koji su oblik prezimena izabrali novinari. Naime, *tportal*, *Slobodna Dalmacija* i *Jutarnji list* odabrali su oblik prezimena *Kosorica*. Već se tu može primijetiti kako su novine zaboravile na primarnu uporabu sufiksa *-ica*. Prezime *Kosorica* označavalo bi udanu ženu, ali iako je Jadranka Kosor bila dva puta udana, nikada nije uzela prezime ni od jednoga muža, ostavila je očevo. Tako da se u ovom slučaju vidi kako prezime *Kosorica* u novinskom diskursu pripada pogrdnom nazivu te bivše političarke. Posljednje su novine *Balkans Aljazeera* kod kojih se jedino moglo pronaći oblike prezimena *Kosorova*. Ni to nije slučajnost jer su novine *Balkans Aljazeera* namijenjene državama na Balkanu. Točnije te novine vijesti prenose za Hrvatsku, Srbiju i Bosnu i Hercegovinu, a središte im je u Sarajevu. Kod takve se novinarske kuće može primijetiti da osim što zapošljavaju Bosance i Hercegovce, zapošljavaju i ljude hrvatske i srpske nacionalnosti. Tako se u tim novinama može primijetiti kada je tko pisao određeni članak zbog različitosti jezika. Kakogod, kod ostalih je novina takav oblik prezimena stilski obilježen, dok to nije slučaju u *Balkans Aljazeera*.

Tablica 6. *Prezime Pusić u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Pusić</i>
net.hr	Pusićka 'preveslala' Linića i svojim digla plaće? ²¹

¹⁷ <https://www.tportal.hr/lifestyle/clanak/sto-kosorica-zeli-poruciti-brosem-s-vilom-20130418> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹⁸ <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/kosorica-se-uplasila-karamarka-i-ne-ide-u-frankfurt-160789> Pristupljeno 9. 8. 2021.

¹⁹ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kosorica-i-njezina-svita-ugrozili-zdravlje-djece-na-onkologiji-3099551> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁰ <https://balkans.aljazeera.net/news/2011/12/23/kosorova-sluzbeno-predala-vlast-milanovicu> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²¹ <https://net.hr/danas/hrvatska/pusicka-preveslala-linica-i-svojima-digla-place-da6e6bb6-b1c8-11eb-95de-0242ac140067> Pristupljeno 9. 8. 2021.

Dnevno.hr	Pusićka nemilice trošila državni novac, pa i za svoj karijerni uspon! ²²
Večernji list	Vesna Pusić : Neću biti na listama, ovo je kraj ove vrste karijere i aktivne politike ²³
Slobodna Dalmacija	Vesna Pusić ponosna na uspjehe svoje kćeri redateljice: 'Ovo je njezino vrijeme, rezultat njezinog rada' ²⁴

Kada je riječ o prezimenu *Pusić*, *net.hr* i *Dnevno.hr* stilski su ga vjerojatno obilježili, dok su *Večernji list* i *Slobodna Dalmacija* upotrijebile cijelu imensku formulu te se tu žensko prezime nije pojavilo. Može se zaključiti da je jednaka pojavnost i ženskih prezimena i cijele imenske formule u novinskom diskursu.

Tablica 7. Prezime *Badrić* u novinskom diskursu

Novine	Prezime <i>Badrić</i>
Jutarnji list	Dokolica u životu Severine, Nine Badrić , Darije Lorenci, Bojane Gregorić, Nevene Rendeli ²⁵
Slobodna Dalmacija	Koja nepravda: Badrićka radi, Lepa Brena uživa (FOTOGALERIJA) ²⁶
Večernji list	Nina Badrić dobila ponudu za posao: 'Motiku u ruku i dođi vaditi krumpire za 300 kuna po danu' ²⁷
24 sata	'Prirodna' Badrićka upozorila Bogdana: Reci mami da stižem ²⁸

Kod prezimena *Badrić* *Jutarnji list* i *Večernji list* uz ime su ga pravilno upotrijebili, dok su *Slobodna Dalmacija* i *24 sata* odabrali žensko prezime. Tako su naslov stilski obilježili u novinskom diskursu jer su ženska prezimena dio neslužbene komunikacije.

²² <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/pusicka-nemilice-trosila-drzavni-novac-pa-za-svoj-karijerni-uspon-926324/> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/vesna-pusic-necu-biti-na-listama-ovo-je-kraj-ove-vrste-karijere-i-aktivne-politike-1402576> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁴ <https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/zivot/vesna-pusic-ponosna-na-uspjehe-svoje-kceri-redateljice-ovo-je-njezino-vrijeme-rezultat-njezinog-rada-1100260> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁵ <https://www.jutarnji.hr/scena/domace-zvijezde/dokolica-u-zivotu-severine-nine-badric-darije-lorenci-bojane-gregoric-nevene-rendeli-15011205> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁶ <https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/showbiz/koja-nepravda-badricka-radi-lepa-brena-uziva-fotogalerija-55302> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁷ <https://www.vecernji.hr/showbiz/nina-badric-dobila-ponudu-za-posao-motiku-u-ruku-i-dodi-vaditi-krumpire-za-300-kuna-po-danu-1420715> Pristupljeno 9. 8. 2021.

²⁸ <https://www.24sata.hr/show/prirodna-badricka-upozorila-bogdana- reci-mami-da-stizem-583758> Pristupljeno 9. 8. 2021.

Tablica 8. *Prezime Opačić u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Opačić</i>
Dnevno.hr	Opačićka žestoko po šefu stranke: Bernardić od SDP-a želi napraviti 'sektu prijatelja' ²⁹
Slobodna Dalmacija	Opačićka u Dubrovniku: Svaki dan vladavine HDZ-a je štetan ³⁰
tportal	Najdugovječnija saborska zastupnica dobila tek 102 glasa: Opačić se oprašta od politike? 'Za sada imam druge planove' ³¹
24 sata	Milanka Opačić : Nisam stara, ne želim u mirovinu, želim raditi, a vjerojatno ću aktivirati 6+6 ³²

Posljednje prezime u ovoj skupini prezime je bivše političarke Milanke Opačić. *Dnevno.hr* i *Slobodna Dalmacija* odabrali su žensko prezime, dok su *tportal* i *24 sata* objavili članak u skladu s normom hrvatskoga standardnog jezika.

Kada se pogleda cjelokupna upotreba takvog tipa prezimena u novinskom diskursu, može se zaključiti kako su novine podijeljene u uporabi ženskog prezimena i prezimena ženskih osoba. Neke će novine koristiti žensko prezime pri imenovanju određene ženske osobe, dok će se druge držati norme standardnoga hrvatskog jezika, tj. koristit će se formalnom komunikacijom. Ponekad će iste novine birati ono što je stilski obilježeno, ali i ono što nije, kao što je to slučaj kod *24 sata* gdje je upotrijebljeno prezime *Opačić*, ali i prezime *Badrićka*. Uporaba može ovisiti o temi članka, ali i o osobi o kojoj je riječ. Sve ženske osobe čije je prezime poslužilo kao uzorak na kojem je provedeno istraživanje poznate su zbog svoga javnog života.

4.1.3 Prezimena tipa *Blaće* i *Paraminski*

Što se tiče prezimena *Blaće* i *Paraminski*, može se zaključiti kako se o njima u ovom dijelu rada neće puno govoriti jer će se isti tip prezimena obrađivati kod sklonidbe prezimena muških

²⁹ <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/opacicka-zestoko-po-sefu-stranke-bernardic-od-sdp-a-zeli-napraviti-sektu-prijatelja-1065914/> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁰ <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/opacicka-u-dubrovniku-svaki-dan-vladavine-hdz-a-je-stetan-131078stupljeno> 10. 8. 2021.

³¹ <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/najdugovjecnija-saborska-zastupnica-dobila-tek-102-glasa-opacic-se-oprasta-od-politike-za-sada-imam-druge-planove-specijal-85-foto-20200707> ljeno 10. 8. 2021.

³² <https://www.24sata.hr/news/milanka-opacic-nisam-stara-ne-zelim-u-mirovinu-zelim-raditi-a-vjerojatno-cu-aktivirati-6-6-705813> Pristupljeno 10. 8. 2021.

osoba. To se ovdje napominje zato što se prema standardnom hrvatskom jeziku ženska prezimena ne sklanjaju (Barić i dr. 1997: 103), a o istom se slučaju ne mogu naći informacije u gramatikama i pravopisima koje su poslužile za ovo istraživanje. U nastavku se rada provjerava sklanjaju li se ova prezimena u novinskom diskursu.

Tablica 9. *Prezime Blaće u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Blaće</i>
net.hr	'SAVRŠENI' U DOGOVORU S ANTONIJOM BLAĆE NASAMARIO DJEVOJKE: / 'Sad kad Anita ode, nastat će rat!' ³³
Gloria	Svako spominjanje ženskoga tijela - bilo da je riječ o kilogramima i majčinstvu - iznimno je intimno, zato je vrlo hrabro od Antonije Blaće da je progovorila javno i o jednom i o drugom. ³⁴
Večernji list	Inbox Antonije Blaće zatrpan porukama zbog onog što je objavila prije utakmice, ljudi ne vjeruju ³⁵

Kako prilikom istraživanja nije bilo puno novinskih članaka u kojima prezime *Blaće* nije u nominativu, pronađena su tri koja dokazuju kako se prezime *Blaće* u novinskom diskursu ne sklanja. Tako *net.hr*, *Gloria* i *Večernji list* slijede normu standardnog hrvatskog jezika.

Tablica 10. *Prezime Paraminski u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Paraminski</i>
Gloria	Što je zajedničko Leoni Paraminski i Meghan Markle? ³⁶
Dnevnik.hr	Hrvatsku glumicu s kalifornijskom adresom Leonu Paraminski do porođaja dijeli nešto manje od mjesec dana. ³⁷

³³ <https://net.hr/hot/tv/savršeni-u-dogovoru-s-antonijom-blace-nasamario-djevojke-sad-kad-anita-ode-nastat-ce-rat-9d0ab346-b1c4-11eb-8857-0242ac130052> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁴ <https://www.gloria.hr/gl/magazin/antonija-blace-intimno-i-iskreno-voljela-bih-zatrudnjeti-nadam-se-da-ce-se-to-uskoro-i-dogoditi-15076051> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁵ <https://www.vecernji.hr/showbiz/inbox-antonije-blace-zatrpan-porukama-zbog-onog-sto-je-objavila-prije-utakmice-ljudi-ne-vjeruju-1502667> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁶ <https://www.gloria.hr/gl/fokus/price/leona-paraminski-otkrila-nam-je-stize-li-joj-djecak-ili-djevojica-glumica-ce-roditi-u-istoj-bolnici-kao-meghan-markle-15091418> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁷ <https://dnevnik.hr/showbuzz/inmagazin/leonu-paraminski-do-porodjaja-dijeli-jos-mjesec-dana-ona-i-suprug-u-zadnjim-su-pripremanama---660920.html> Pristupljeno 10. 8. 2021.

Jutarnji list	VIDEO: 'NESTAJANJE' Svjetska online premijera kratkog filma s Leonom Paraminski u očekivanju 'remakea' ³⁸
Story	Trudnički trbušćić Leone Paraminski u prvom planu: 'Ništa drugo nije važno' ³⁹

Kao što je zaključeno kod prezimena *Blaće*, da navedene novine slijede normu standardnoga hrvatskog jezika, tako se to može primijetiti i kod uporabe prezimena *Paraminski*. Naime, i kod *Glorie*, *Dnevnika.hr-a*, *Jutarnjeg lista* i *Storyja* može se vidjeti pravilna uporaba prezimena *Paraminski*. Dakle, može se zaključiti da se ovakav tip prezimena ženskih osoba u novinskom diskursu rabi prema normi standardnoga hrvatskog jezika.

Dakle, kada se govori o sklonidbi prezimena ženskih osoba u novinskom diskursu, na temelju provedenog istraživanja može se zaključiti kako se kod prezimena koja završavaju na *-a* norma standardnoga hrvatskog jezika poštuje u svim novinama čiji su članci poslužili kao građa na kojoj je provedeno istraživanje. Kada je riječ o prezimenima koja završavaju na *-ica*, *-ka*, *-ova/-eva*, može se primijetiti kako su tu novine podijeljene. Osim toga, pojedine novine i same ponekad rabe prezime ženske osobe, a ponekad žensko prezime, kao što je slučaj kod *tportala* koji će u svojem članku upotrijebiti *Kosorica*, dok će već u sljedećem upotrijebiti *Opačić*. Konačno, kod prezimena kao što su *Blaće* i *Paraminski* zadržava se nominativni oblik u svim padežima te se uočava poštivanje norme standardnoga hrvatskog jezika.

³⁸ <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/video-nestajanje-svjetska-online-premijera-kratkog-filma-s-leonom-paraminski-u-ocekivanju-remakea-6751815> Pristupljeno 10. 8. 2021.

³⁹ <https://story.hr/Celebrity/a161028/Trudnicki-trbuscic-Leone-Paraminski-u-prvom-planu-Nista-drugo-nije-vazno.html> Pristupljeno 10. 8. 2021.

4.2 Sklonidba muških prezimena

4.2.1 Umetanje glasa *j* u sklonidbi prezimena muških osoba

Kada je riječ o muškim prezimenima, ona se sklanjaju. Međutim, pri sklanjanju se javlja i pitanje treba li se između dva samoglasnika umetati glas *j* ili ne, odnosno, treba li pisati *Verdia* ili *Verdija*. Barić i dr. u *Hrvatskoj se gramatici* zalažu za umetanje glasa *j* u sklonidbi muških prezimena (Barić i dr. 1997: 111), dok Silić i Pranjković kažu da se između osnove i nastavka ne umeće glas *j* (Silić i Pranjković 2005: 104). Nadalje, Babić, Finka i Moguš u pravopisu kažu da se kao i u našim riječima između samoglasničkoga skupa *ie* i *ia* glas *j* umeće, ali kad je *i* u samoglasničkoj skupini samo pravopisni znak, onda se ne umeće glas *j*: npr. *Boccaccio* – *Boccaccia* (Babić, Finka, Moguš 2000: 61). Jozić i dr. također predlažu što i Babić, Finka i Moguš, a Anić i Silić u svom će pravopisu reći da su kod imena koja izgovorno završavaju na *i* (*i*, *y*, *ie*) dopušteni oblici s umetnutim *j* (Anić i Silić 2001: 211). Za istraživanja su odabrana prezimena *Kennedy*, *Messi* i *Vori*. Nastojat će se istražiti koliko je često umetanje glasa *j* u sklonidbi muških prezimena u novinskom diskursu.

Tablica 10. Prezime *Kennedy* u novinskom diskursu

Novine	Prezime <i>Kennedy</i>
Večernji list	VEČERNJAK I UBOJSTVO J. F. KENNEDYJA 'Atentat je otkrio koliko su duboke predrasude protiv kojih se Kennedy borio'
Jutarnji list	IZNENADA UMRLA UNUKA ROBERTA F. KENNEDYJA Mlada 22-godišnjakinja borila se s depresijom, umrla je u bolnici navodno zbog predoziranja
24 sata	Na mjesto veleposlanice u Beču stiže Kennedyjeva udovica
tportal	Nakon atentata na Kennedyja , njegova je obitelj preko noći iselila iz Bijele kuće, u koju su se vratili samo jednom i to u najvećoj tajnosti

U *Tablici 10.* može se vidjeti kako se u odabranim novinama kod prezimena *Kennedy* umeće glas *j*. Dakle, u ovom slučaju novine su slijedile ono što predlaže gramatika Barić i dr. i pravopis Babića, Finke, Moguša te Jožića i dr.

Tablica 11. *Prezime Messi u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Messi</i>
Večernji list	Za ne povjerovati! Član Barcelne podnio zahtjev da se blokira prelazak Messija u PSG
Jutarnji list	VIDEO: OD NEYMARA I RONALDA DO ZLATANA I MESSIJA pogledajte što voze najbolji nogometaši svijeta!
24 sata	Novi udarac za Barcu: Messijev odlazak koštat će ih milijune!
Gol.hr	Član Barcelone podnio zahtjev Europskoj komisiji za blokadu Messijeva prelaska u PSG

Kao i u *Tablici 10.* i u *Tablici 11.* može se vidjeti umetanje glasa *j* u sklonidbi muškog prezimena *Messi*.

Tablica 12. *Prezime Vori u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Vori</i>
Jutarnji list	STIGLO POJAČANJE! NOVO VELIKO IME U STRUČNOM STOŽERU IGORA VORIJA : ‘OD NJEGA SVI MOGU PUNO NAUČITI‘
Večernji list	Po pobjedu s Vorijem , Horvatom, Kontrecom i Markovićem
24 sata	Šest utakmica, pet službenih, svi porazi. Epizoda Igora Vorija i prvi samostalni trenerski posao u PPD Zagrebu došao je kraju nakon mjesec dana sezone. Lino Červar bit će savjetnik
Story	Jedan od najskladnijih hrvatskih brakova, definitivno je onaj bivšeg rukometnog reprezentativca, 38-godišnjeg Igora Vorija i njegove supruge, dame jedinstvenog stila, Olje.

Konačno, glas *j* umeće se u novinskom diskursu i kod sklonidbe muškog prezimena *Vori*. Na temelju provedenoga istraživanja može se zaključiti kako se glas *j* u novinskom diskursu umeće u sklonidbi muških prezimena.

4.2.2 Prezimena na *-a*, *-e*, *-o*

U hrvatskom jeziku nisu rijetka prezimena koja završavaju na *-a*, *-e* i *-o*. Kada je riječ o prezimenima koja završavaju na *-a*, ona se sklanjaju prema *-e* deklinaciji (Silić i Pranjković, 2005: 108). Prezimena koja završavaju na *-e* kao što su *Bace*, *Čule*, *Hraste*, *Krile*, *Smoje* također se sklanjaju prema *-e* deklinaciji (Babić i dr. 2007: 377). Što se tiče stranih prezimena koja završavaju na *-e* kao što je *Goethe*, ta će se prezimena sklanjati prema *-a* deklinaciji. Kod takvih prezimena neće biti potrebe za umetanjem glasa *j* pri sklonidbi (Silić i Pranjković 2005: 104). U pravopisu Anića i Silića stoji da se strana prezimena koja završavaju na *-e*, koje nije pod naglaskom i čita se, sklanjaju kao *Mance* – *Mancea* (Anić i Silić 2001: 211). To je slučaj s prezimenom *Goethe* koje je bilo predmet istraživanja. Također, Kovačević (1970: 57) primjećuje da se prema *-a* deklinaciji sklanjaju strana prezimena koja završavaju na *-e*, što nije slučaj kod domaćih prezimena. Treba napomenuti da je za prezime *Goethe* pronađeno samo tri rečenice koje su upotrijebljene kako bi se dokazala učestalost uporabe određene deklinacije tog prezimena u novinskom diskursu.

Tablica 13. *Prezime Goluža u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Goluža</i>
24 sata	Možda nas kvalifikacije, nadajmo se i OI, razuvjere i pokažu kako je izbor Hrvoja Horvata bio pun pogodak, tko sretniji od nas, no tu je zahtjevu zadaću bilo najlogičnije povjeriti prekaljenom Slavku Goluži , na koncu čak i Ivanu Baliću, koji možda nema iskustva, ali njegovo ime ima itekakvu specifičnu težinu.
Večernji list	Nije ovo prva sezona Goluže u Slovačkoj, on je ondje 'domaći'.
net.hr	NOVI POČETAK ZA PPD ZAGREB JE PROTIV SVOG SLAVKA GOLUŽE : / 'U posljednjoj utakmici Slavko je pobijedio sa čak 18 razlike, jako su dobra momčad'
tportal	Cijeli razgovor sa Slavkom Golužom čitajte OVDJE.

Iz *Tablice 13.* može se vidjeti kako se prezime *Goluža* u novinskom diskursu najčešće sklanja, i to prema *-e* deklinaciji, što je u skladu s normom standardnoga hrvatskog jezika.

Tablica 14. *Prezime Smoje u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Smoje</i>
Večernji list	Samo jedan kandidat u Splitu javno stao u obranu Smoje : Izgradit ćemo mu spomenik na Matejuški
24 sata	Domovinski pokret tvrdi da je nagrada Smoji sramota. Nek se trude, ne mogu ubiti don Kišota
Jutarnji list	Pri tom, dakako, Smoju i u ovim zapisima literarno najviše potiču oni motivi koji su i inače u njegovim tekstovima najbolji
ezadar.net.hr	Na današnji dan prije 22 godine prestalo je kucati srce dalmatinskog novinara i pisca Miljenka Smoje .

Prezime *Smoje* kao domaće prezime pripada skupini prezimena koja završava na *-e* i sklanjaju se prema *-e* deklinaciji.

Tablica 15. *Prezime Goethe u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Goethe</i>
Jutarnji list	Na prvoj večeri tako je predstavljena umjetnost Goethea i Beethovena te njihove međusobne veze.
Večernji list	Putujući Europom upoznawali su povijest, politiku i umjetnost ključnih europskih zemalja, pri čemu je najvažnija etapa bila arheološki i kulturno prebogata Italija, od Venecije i Firence preko Rima do Napulja s Pompejima, a neki su se, poput Goethea , spuštali sve do Sicilije, kao krune velikog putovanja.
Express	Razlog je fenomen poznat od sredine 20. stoljeća kao "Wertherov efekt", nazvan po romantičnom romanu Johanna Wolfganga von Goethea "Patnje mladog Werthera", odnosno sklonost ljudi, bez obzira na spol, dob, rasu, naciju ili bilo što drugo, da kopira samoubilački obrazac ukoliko su predisponirani na taj čin.

Prezime *Goethe* kao strano prezime u odabranim se novinama sklanja prema *-a* deklinaciji. Tako je to potvrda kako se strana prezimena učestalije sklanjaju prema *-a* deklinaciji, dok se domaća prezimena koja završavaju na *-e* sklanjaju prema *-e* deklinaciji.

Tablica 15. Prezime Leko u novinskom diskursu

Novine	Prezime <i>Leko</i>
Jutarnji list	Slaven Bilić trener je Beijing Guoana, kluba koji je Lekin konkurent u prvenstvu
Večernji list	Leki će to biti šesti klub koji će voditi u ulozi glavnog trenera, a najdublji trag je do sada ostavio radeći u Belgiji.
24 sata	Shanghai Port je već nakon četiri minute susreta vodio 2-0, a dvoboj hrvatskih trenera na kraju je završio pobjedom Ivana Leke rezultatom 3-1
net.hr	No, to je možda bila i posljednja utakmica Leke na klupi belgijskog sastava jer je, kako je i sam potvrdio, dobio ponudu od kineskog prvligaša Guangzhou Cityja.

Tablica 15. pokazuje kako se prezime *Leko* u novinskom diskursu sklanja prema *-e* deklinaciji što je u skladu sa standardnim hrvatskim jezikom.

Konačno, može se zaključiti kako se muška prezimena najčešće pojavljuju u novinskom diskursu u skladu s normom standardnoga hrvatskog jezika. Sva se prezimena sklanjaju. Muška prezimena koja završavaju na *-a* sklanjaju se prema *-e* deklinaciji, kod prezimena koja završavaju na *-e* također nema odstupanja od norme jer se domaće prezime *Smoje* sklanja prema *-e* deklinaciji, a strano prezime, koje je u ovom istraživanju bilo *Goethe*, sklanja se prema *-a* deklinaciji. Kao posljednje prezime za istraživanje poslužilo je prezime *Leko* koje se prema normi treba sklanjati prema *-e* deklinaciji. Može se vidjeti da se u takvu obliku u novinskom diskursu prezime *Leko* učestalije pojavljuje.

4.2.3 Prezimena na *-ski*

Prezimena koja završavaju na *-ski* rijetka su u hrvatskome jeziku. Međutim, ima stranih prezimena koji imaju takav završetak. Muška prezimena koja završavaju na *-cki*, *-čki*, *-ćki*, *-ski*, *-ški* poimeničeni su pridjevi pa će se sklanjati kao pridjevi: *Briški – Briškoga*, *Zrinski – Zrinskoga* (Babić i dr. 2007: 307). Barić i dr. navode kako se od takvih imena-pridjeva, odnosno prezimena na *-ski*, ne mogu izvoditi pridjevi sufiksom *-jev*. Dakle, neće se reći *Dalskove* ili *Dalskijeve pripovijetke*, nego *pripovijetke Dalskoga*. (Barić i dr. 1997: 181). To samo potvrđuje da se takva prezimena sklanjaju poput pridjeva. Također, Silić i Pranjković napominju kako su riječi koje završavaju na *-ski* pridjevi koji označavaju posvojnost u širom smislu (Silić i Pranjković 2005: 174). Stoga se takva prezimena i sklanjaju kao pridjevi kako je i ranije navedeno. Kako se može dogoditi da se takva prezimena sklanjaju tako da se od njih izvode pridjevi, provedenim se istraživanjem nastojalo utvrditi je li takva pojava učestala u novinskom diskursu.

Tablica 17. *Prezime Chomsky u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Chomsky</i>
Večernji list	Izvaci iz knjige Noama Chomskog : Bogati i moćni ubili su klasnu svijest
Jutarnji list	“Kako to da baš tamo putujete?” “Pa idem se sresti s Noamom Chomskim , lingvistom i...”, nisam još ni dovršio rečenicu, a on uzbuđeno uzvрати: “Kako ne bih znao tko je Chomsky?”
Express	‘Nova’ knjiga Noama Chomskog nije tiktokerska prilagodba novoj generaciji

Prezime *Chomsky* najčešće se u novinskim člancima može pronaći u nominativnom obliku, zato su za istraživanje pronađene samo tri rečenice u kojima prezime *Chomsky* nije u nominativnom obliku. U *Tablici 17.* može se vidjeti kako se prezime *Chomsky* sklanja kao pridjev i to ne sa sufiksom *-jev*. Prezime *Chomsky* najčešće je sklanjano prema normi standardnog hrvatskoga jezika.

Tablica 18. *Prezime Lewandowski u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Lewandowski</i>
Večernji list	Poljski predsjednik odlikovao Lewandowskog
24 sata	Fantastičan najveći derbi njemačke Bundeslige pružili su svim ljubiteljima nogometa Bayern Munchen i Borussia Dortmund (4-2) u 24. kolu, a večer je pripala dvojici najboljih - Robertu Lewandowskom i Erlingu Brautu Haalandu, koji je na koncu morao izaći zbog ozljede
Gol.hr	Dojadili im promašaji, a Kane ne želi k njima: Chelsea kreće po Roberta Lewandowskog !?
Jutarnji list	Chelsea će, pišu engleski mediji, sada pokušati dovesti Roberta Lewandowskog iz Bayerna, što bi bila znatno jeftinija kupovina od 12 godina mlađeg Haalanda.

U priloženoj tablici može se vidjeti kako je prezime *Lewandowski* također sklanjano poput pridjeva i prema normi suvremenoga hrvatskog jezika.

Tablica 19. *Prezime Ristovski u novinskom diskursu*

Novine	Prezime <i>Ristovski</i>
Večernji list	Dinamov kapetan Arijan Ademi od sada će u ulozi vođe maksimirske momčadi predvoditi i Stefana Ristovskog , svog kolegu iz reprezentacije Sjeverne Makedonije.
24 sata	Stefana Ristovskog sada u Maksimiru čeka mukotržno dokazivanje, a veliku podršku imat će i u Arijanu Ademiju kapetanu Dinama i reprezentativcu Makedonije s kojim će već ovoga ljeta nastupiti na Europskom prvenstvu.
net.hr	Dinamo je ovog tjedna u svoje redove i službeno doveo makedonskog reprezentativca Stefana Ristovskog .
tpotal	No, nakon što je Dinamo u Europskoj ligi izbacio veliki Tottenham, sada svi znaju za taj klub, ali i za sve boljeg Ristovskog .

Posljednje prezime iz ove skupine prezime je *Ristovski*. U *Tablici 19.* može se vidjeti da se u novinskom diskursu prezime *Ristovski* sklanja kao pridjev, ali se nije koristio sufiks *-jev*.

Dakle, istraživanje o prezimenima koja završavaju na *-ski* pokazalo je da se u novinskom diskursu takva prezimena doista sklanjaju poput pridjeva i u skladu s normom suvremenoga hrvatskog jezika.

5. Zaključak

Ovim završnim radom nastojalo se istražiti koliko je učestalo sklanjanje prezimena u novinskom diskursu u skladu s normom hrvatskoga standardnog jezika. Provedeno istraživanje obuhvaćalo je primjere iz *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista*, *24 sata*, *net.hr-a*, *tportala*, *Glorie*, *Storyja*, *Slobodne Dalmacije*, *Expressa*, *Gol.hr-a*, *Dnevno.hr-a*, *ezadar.net.hr-a* i *Balkans Aljazeera*. Istraživana su prezimena ženskih osoba koja završavaju na *-a*, *-ica*, *-ova/-eva*, *-ka* i prezimena poput *Blaće* i *Paraminski* te muška prezimena kod kojih se u sklonidbi umeće glas *j* te koja završavaju na *-a*, *-e*, *-o* i *-ski*. Normativna literatura na kojoj se temeljilo istraživanje u ovom radu uglavnom je ujednačena u pravilima – iznimka je jedino pravilo o umetanju glasa *j* pri sklonidbi muških prezimena. Istraživanje je pak pokazalo kako se u novinskom diskursu učestalije umeće glas *j* u sklonidbi prezimena.

Kada je riječ o istraživanju učestalosti sklonidbe prezimena u novinskom diskursu u skladu s normom, potvrđena je glavna pretpostavka. Na temelju rezultata istraživanja može se reći kako je uporaba prezimena u novinskom diskursu u skladu s normom hrvatskoga standardnog jezika.

6. Literatura

- Anić, Vladimir; Silić, Josip. 2001. Pravopis hrvatskoga jezika. Zagreb : Novi liber.
- Babić, Stjepan. 2006. Sklanjanje ženskih prezimena na *-a*. (24. 8. 2004.), <https://hrcak.srce.hr/16639>, kolovoz 2021.
- Babić, Stjepan; Brozović, Dalibor; Škarić, Ivo; Težak, Stjepko. 2007. Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika. Zagreb : Nakladni zavod Globus.
- Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš, Milan. 2000. Hrvatski pravopis. Zagreb : Školska knjiga.
- Barić, Eugenija; Lončarić, Mijo; Malić, Dragica; Pavešić, Slavko; Peti, Mirko; Zečević, Vesna; Znika, Marija. 1997. Hrvatska gramatika. Zagreb : Školska knjiga.
- Glušac, Maja. 2015. Dvostruka prezimena – sa spojnicom i/ili bez nje? (1. 9. 2015.), <https://hrcak.srce.hr/156919>, kolovoz 2021.
- Gojević, Mirta. 2009. Publicistički stil, <https://hrcak.srce.hr/70009>, kolovoz 2021.
- Jozić, Željko; Alerić, Marko; Bežen, Ante; Čilaš Šimpraga, Ankica; Horvat, Marijana; Zoričić, Ivan. 2013. Hrvatski pravopis. Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Klaić, Bratoljub. 2012. Novi rječnik stranih riječi. Školska knjiga. Zagreb.
- Kovačević, Slobodan. 1970. O deklinaciji hrvatskih prezimena *-e* (1970.), <https://hrcak.srce.hr/78484>, kolovoz 2021.
- Kuna, Branko. 2014. Morfosintaksa i pragmatika hrvatske imenske formule ženskih osoba (25. 11. 2014), <https://hrcak.srce.hr/133645>, kolovoz 2021.
- Lukenda, Marko. 2009. Stvarnost jezika, moć medija i uloga jezikoslovca. Jezik medija, publicistički funkcionalni stil, Hrvatska sveučilišna naklada [Lana Hudeček, Milica Mihaljević] <https://hrcak.srce.hr/50819>, kolovoz 2021.
- Mihaljević, Milica. 2002. Funkcionalni stilovi hrvatskoga (standardnog) jezika (8. 7. 2002.), <https://hrcak.srce.hr/68820>, kolovoz 2021.
- Silić, Josip; Pranjković, Ivo. 2005. Gramatika hrvatskoga jezika. Zagreb : Školska knjiga.

Vuković, Siniša. 2007. Onomastička terminologija (20. 5. 2007.), <https://hrcak.srce.hr/38336>, kolovoz 2021.